

atriensis

Draagvlak belanghouders voor de Nationale Prestatieafspraken

Dyon Noy
15 december 2024

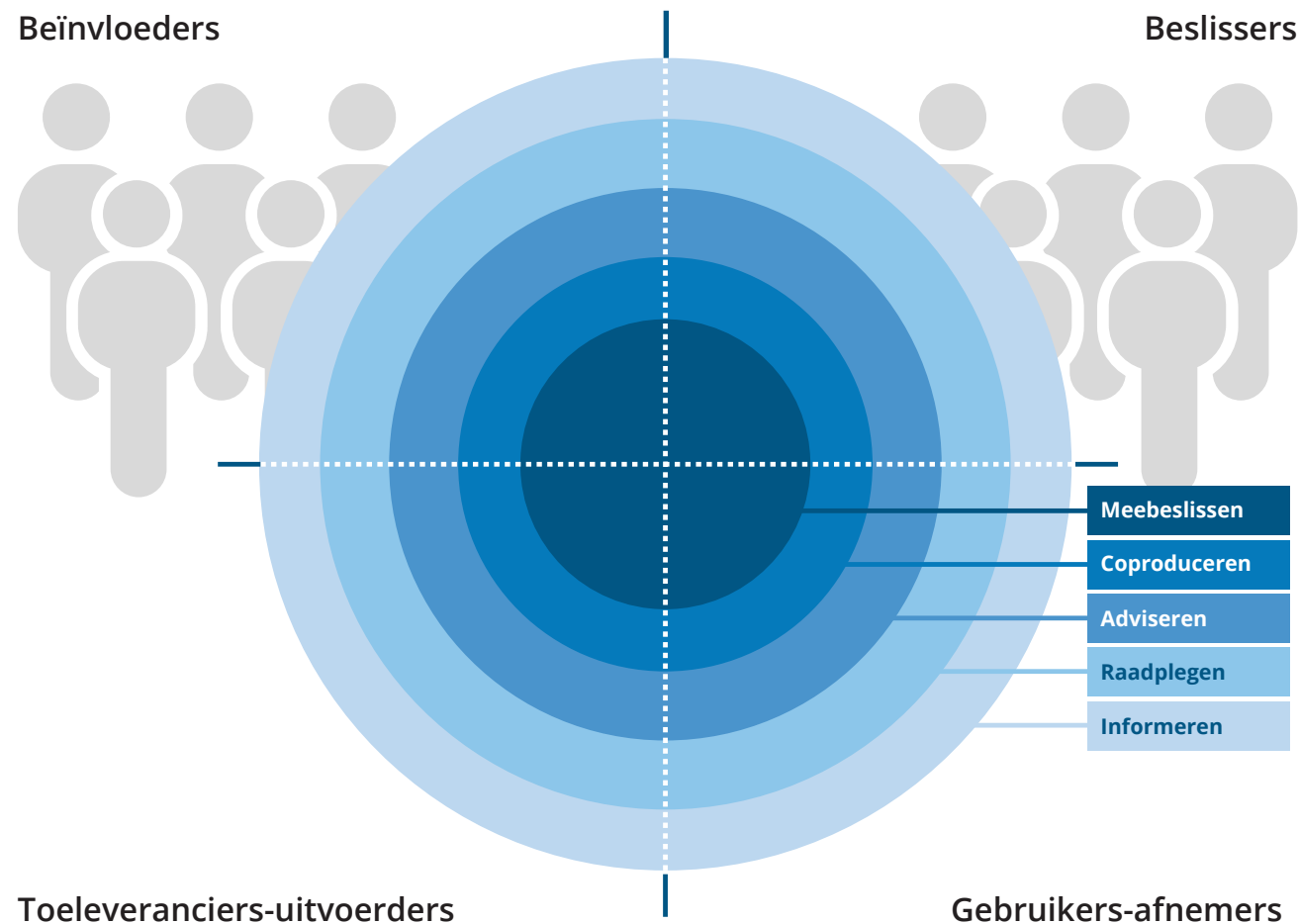

Draagvlak belanghouders voor de Nationale Prestatieafspraken

De [Nationale Prestatieafspraken](#) voor verduurzaming betekenen een grote inspanning voor woningcorporaties. Er bestaat forse concurrentie van andere uitdagingen zoals nieuwbouw: 'als wij middelen tekortkomen, krijgt nieuwbouw de voorkeur boven verduurzaming van de bestaande voorraad.' Draagvlak bij alle belanghouders op basis van intrinsieke motivatie is een voorwaarde voor het overeind houden van de prioriteit voor realisatie van de omvangrijke verduurzamingsopgave in de bestaande voorraad. Intern gaat het daarbij om de werkorganisatie, bestuur, toezicht en huurdersraad. Extern om de gemeente, eventueel andere in hetzelfde gebied actieve corporaties, de netbeheerder en alle uitvoerende partijen zoals bouw- en onderhoudsbedrijven, installateurs en warmtebedrijven. De allerbelangrijkste eerste stap naar draagvlak is om alle in- en externe belanghouders met ieders eigen specifieke rol en belangen bij de verduurzamingsopgave in kaart te [brengen](#).

Tips

- Geef expliciet over welk (deel-) proces, project of programma het handelt
- Stel aanvullend een krachtenveldanalyse gericht op belangen en vertrouwen op
- Beschrijf de eventuele discrepantie tussen de rolopvatting door de belanghouder zelf versus het inzicht van de corporatie

Figuur 1 Ringen van van invloed van belanghouders

Participatieladder

Rubricering van belanghouders met de participatieladder vormt een cruciaal kompas in het planproces. Het voorbeeld van de participatieladder bij een samenwerkingsovereenkomst voor een warmtenet in een wijk met overwegend woningbezit van één corporatie:

1 De gemeente is mede eindverantwoordelijk en beslist net zo goed als de corporatie

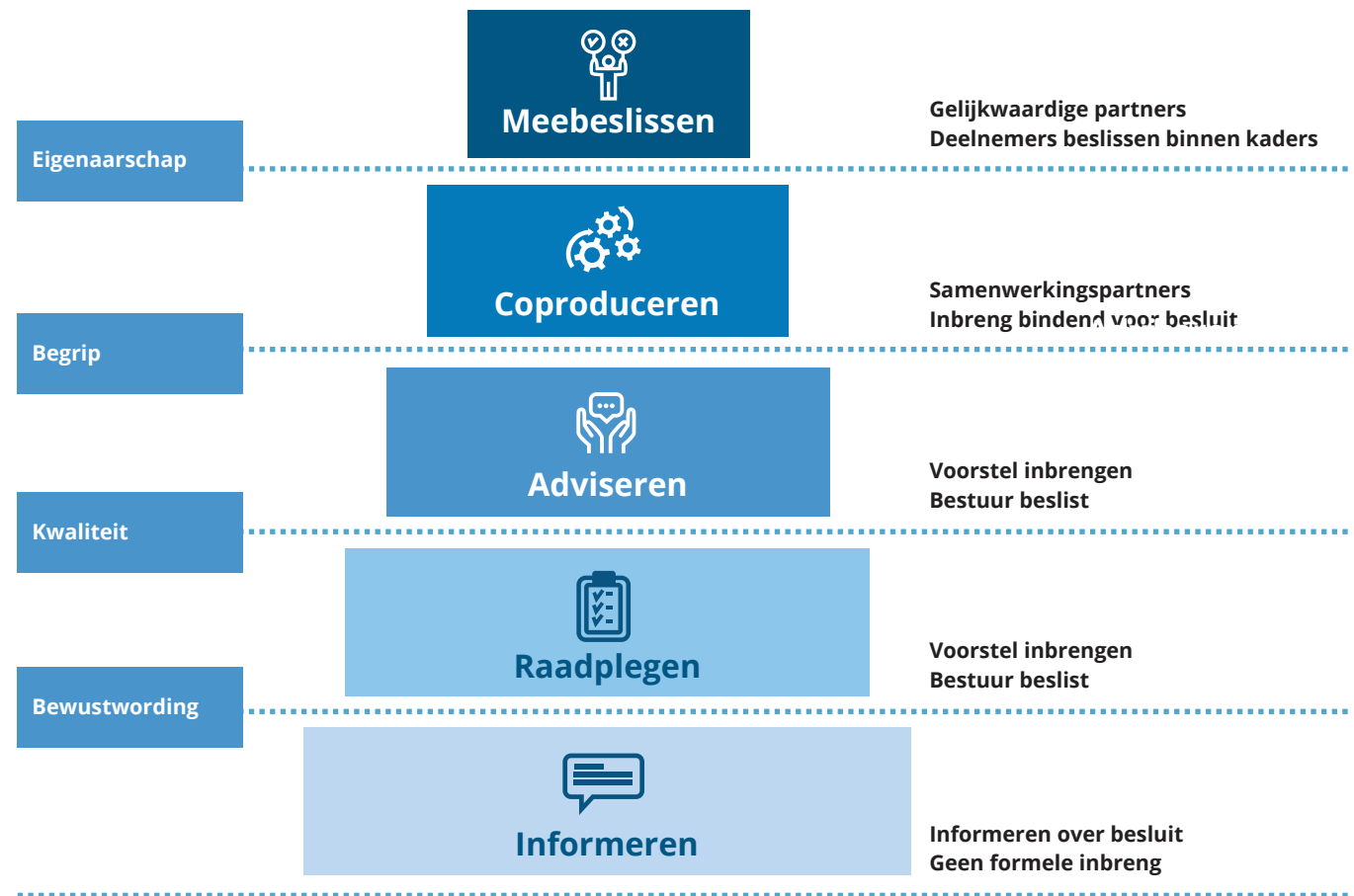
2 Het warmtebedrijf stelt een haalbare businesscase op en is daarmee coproductent

3 De huurdersraad van de woningcorporatie heeft adviesrecht omdat het een zwaarwegend besluit is

4 Raadpleging van alle wijkbewoners waaronder huurders is van groot belang voor begrip en inzicht in motieven

5 De interne organisatie en de raad van toezicht moet goed geïnformeerd worden in dit stadium omdat zij ene grote rol in het vervolgproces krijgen

Start elke planfase van een verduurzamingsproces daarom met het in kaart brengen van belanghouders. Bepaal de trede op de participatieladder en beschrijf op welke wijze die participatie vorm krijgt.

Figuur 2 Vijf participatieniveaus

Koppelkansen

Verduurzaming heeft grote impact op wijken, buurten, vastgoedeigenaren en bewoners. Koppelkansen zijn andere activiteiten die door gelijktijdige uitvoering per saldo tot voordelen leiden. En daardoor een bijdrage van onschatbare betekenis voor de slaagkans van verduurzamingsingrepen. Die verbanden liggen soms op het niveau van de woonomgeving en in andere gevallen van het vastgoed. Daarbij gaat het zowel om voordelen op fysiek als op sociaal vlak. In eerste instantie richt de zoektocht zich op koppelkansen die tot een financieel voordeel leiden. Maar net zo belangrijk zijn kwalitatieve voordelen zoals de integrale duurzaamheid van de oplossingen, de ervaren kwaliteit door bewoners en geringere overlast. Het advies luidt om in goede samenwerking met belanghouders alle koppelkansen op te sporen en te rubriceren. En kijk daarbij zorgvuldig naar praktische haalbaarheid. Het woord koppelkans impliceert immers dat meerdere organisaties hun afzonderlijke opgaven bundelen in één andere aanpak. Dat vereist nieuwe samenwerkingen en soms het slopen van de systeemwereld van de afzonderlijke belanghouders. Plus inleving in elkaars belangen en organisaties.

Type koppelkans	Voorbeeld van een koppeling bij een warmtenet	Vraag 1 Leidt koppeling tot kostenverlaging	Vraag 2 Kwalitatieve voordelen voor specifieke belanghouders	Vraag 3 Praktische haalbaarheid koppeling
Fysiek in de woonomgeving	Klimaatadaptatie en verbetering woonomgeving	Direct. Lagere aansluitkosten van het warmtenet en kostenbesparing bij de gemeente	Alle wijkbewoners krijgen een groenere en fijnere woonomgeving. Daarbij minder uitvoeringsoverlast door één in plaats van twee ingrepen	Ingewikkelde besluitvorming op meerdere plaatsen tegelijk en complexere logistieke afstemming in de uitvoering
Sociaal in de woonomgeving	Buurtactiviteiten gericht op sociale cohesie	Indirect. De preventieve leefbaarheidsmaatregelen kunnen kosten voor reparatiemaatregelen zoals rondom veiligheid en inclusiviteit verminderen	Een meer veilige en leefbare wijk met bewoners die naar elkaar omzien. Door meedenken, meepraten en vooral meedoen	Nieuwe samenwerkingen zijn nodig tussen het sociale en fysieke domein van enerzijds gemeente en anderzijds corporatie
Fysiek aan of in de woning	Integrale woningrenovatie met het noodzakelijke onderhoud aan verwamingsinstallaties	Direct. Integratie en optimale afstemming van maatregelen onderling, minder management-inspanning en besparing bouwplaatskosten	Optimale afstemming tussen woning en installaties. Minder overlast door één ingreep in plaats van meerdere	Afstemming van de planning van aanleg van een warmtenet op de woningrenovatie is ingewikkeld. Vaak zijn tijdelijke warmtecentrales nodig
Sociaal achter de voordeur	Bestrijding energiearmoede en eenzaamheid	Indirect. Lagere warmtetarieven en aandacht voor besparing door gedrag verminderen woonlasten. Geringere schuldenproblematiek	Persoonlijke aandacht voor kwetsbare huurders. Hulp bij het rondkomen met een beperkt inkomen	Communicatie moet zich niet alleen op realisatie van het warmtenet richten, maar ook op verbetering van de situatie van persoonlijke huishoudens.

Figuur 3 Overbrug de kloof tussen de systeem- en leefwereld

Participatie-kloof

Participatie over verduurzaming van wijken en woningen in maffe buurtzaaltjes is hét schrikbeeld voor gemeenten en corporaties. Vaak lage opkomst en vooral negatieve input van de oververtegenwoordigde groep boze grijze mannen. De grote meerderheid haakt op voorhand al af door de weinig inspirerende communicatie en participatie. Drie verklaringen voor de participatiekloof:

1 Niet mogen

Er kan sprake zijn van uitsluiting of beperkte toegang tot participatiemogelijkheden

2 Niet kunnen

Sommige bewoners missen de nodige kennis, vaardigheden of middelen om effectief te participeren

3 Niet willen

Een gebrek aan motivatie of vertrouwen in 'het systeem' leidt tot verminderde participatie

Gevolgen van zijn de ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen belanghouders in besluitvorming, versterking van bestaande ongelijkheid en verminderd draagvlak. Zorg dat op een laagdrempelige manier iedere belanghouder kan participeren op basis van maatwerk.

	Middel	Hoe de participatiekloof slechten
1	Inclusief participatieproces	Gebruik een diversiteit aan methodieken en benaderingen om alle doelgroepen te bereiken en te laten participeren
2	Maatwerk	Bied participatiemogelijkheden aan die ook aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van verschillende groepen belanghouders
3	Educatie en empowerment	Versterk vaardigheden en kennis die nodig zijn voor effectieve participatie. Niet alleen zelf, maar ook van de belanghouders
4	Laagdrempelige toegang	Neem barrières weg die participatie belemmeren, zoals ingewikkelde procedures of ontoegankelijke en onbegrijpelijke informatie
5	Actieve outreach	Benader en betrek proactief ondervertegenwoordigde groepen belanghouders. Betreed hun thuisbasis

Figuur 4 Middelen ter beslechting van de participatiekloof